

**SOSYAL, BEŞERİ VE İKTİSADİ BİLİMLER ALANINDA
TÜRKİYE YÜZYILI PERSPEKTİFİNDE
DİSİPLİNLERARASI ÇALIŞMALAR**

Editör:

Doç. Dr. Umut Tolga GÜMÜŞ

SOSYAL, BEŞERİ VE İKTİSADİ BİLİMLER ALANINDA TÜRKİYE YÜZYILI PERSPEKTİFİNDE DİSİPLİNLERARASI ÇALIŞMALAR

Editör:

Doç. Dr. Umut Tolga GÜMÜŞ

Yazarlar:

Azize KAHRAMANI KOÇ - Mustafa Gökberk ERTAN - Onur DURUKAL - Umut Tolga GÜMÜŞ
Güldane Hilal FARIÖĞLU - Nebia KARAKAYA - Hafize MEDER ÇAKIR - Beyza BERTAN
Çağrı KÖROĞLU - Mehmet ANBARCI - Şaha B. BAYGÜL ÖZPINAR - Alper ÖZPINAR

E-ISBN: 978-625-382-115-9

DOI: 10.54637/vizetek.9786253821159

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap elektronik ortamda yayımlanmaktadır.
Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Seda AYGÜN

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Zeynep ERTUĞRUL

Yayın Tarihi: Aralık, 2025

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

Elektronik Yayın Formatı: PDF

Elektronik Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekiayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

**SOSYAL, BEŞERİ VE İKTİSADİ BİLİMLER ALANINDA
TÜRKİYE YÜZYILI PERSPEKTİFİNDE
DİSİPLİNLERARASI ÇALIŞMALAR**

Editör:

Doç. Dr. Umut Tolga GÜMÜŞ

2025

 Vizetek
Yayıncılık

ÖN SÖZ

Sosyal ve Beşerî Bilimler alanında ilerlemenin anahtarı, bu alandaki güncel, yenilikçi, gelişmeye açık yeni uygulama ve çalışmaların akademik alanda da ele alınması ile mümkündür. Bu bağlamda, bu iki alandaki çalışmalar özellikle çalışmanın yapıldığı ülke içerisinde toplumsal gelişmenin ana fonksiyonunu oluşturmaktadır. Daha sonraki aşamada yapılan bu çalışmaların toplumun tüm kesimlerine ulaştırılması ile topyekün toplumsal kalkınma ve bilinçlenme mümkün olmaktadır. Yapılan çalışmaların ulaşan kitleler tarafından değer görülmesi, bu çalışmaların bir adım ileriye taşınmasına vesile olmaktadır. Sosyal ve Beşeri Bilimler alanına giren tüm konu başlıkları ve disiplinler toplumun gelişmesinde, toplumun geçmişinin anlaşılıp gelecek için neler yapılabilirliğine karar vermesi açısından son derece mühimdir.

Hazırlanan bu kitap yukarıdaki belirtilen hususları dikkate alan araştırmacılar tarafından titizlikle hazırlanan dokuz bölümden oluşmaktadır.

Kitabın birinci bölümünün yazarı Dr. Azize Kahramanı Koç'tur. Bu çalışmada, kurumsal risk yönetimi ve iç denetim ilişkisi teorik açıdan ele alınmıştır. İlk olarak kurumsal risk yönetimi, ardından iç denetim ve son olarak kurumsal risk yönetimi ve iç denetim ilişkisi kavramsal olarak açıklanmıştır.

İkinci bölüm Mustafa Gökberk ERTAN tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışmada, yerel düzeyde demokratik yönetim anlayışının kurumsal bir aracı olan kent konseylerinin etkinlik ve verimlilik düzeyleri ele alınmış, mevcut yaşanan sorunlar analiz edilmiştir.

Üçüncü bölüm yazarı Dr. Öğrt. Üyesi Onur DURUKAL, çalışmasında ilk olarak büyük veri teknolojisi üzerinde durulmuştur. Çalışmanın devamında kamu yönetiminde verimlilik konusu irdelenmiştir. Bu bölüm, büyük veri teknolojisinin kamu yönetimine sağladığı faydaları analiz eden teorik bir çalışmadır.

Dördüncü bölüm kolektif bir çalışmadır. Çalışma Doç. Dr. Umut Tolga GÜMÜŞ ve Güldane Hilal FARIOĞLU tarafından kaleme alınmıştır. Bu çalışmada, finansal başarısızlık tahminine yönelik olan Springate, Fulmer ve Ohlson modelleri incelemektedir. Daha sonra bu modelleri Türk Hava Yolları

ve Pegasus şirketleri üzerinde uygulanarak şirketlerin 2014-2023 yılları arasındaki performansları değerlendirilmektedir.

Beşinci bölüm, Nebia KARAKAYA ve Prof.Dr. Hafize Meder ÇAKIR tarafından hazırlanan kolektif bir çalışmadır. Çalışmada yenilenebilir enerji kaynaklarının önemine vurgu yapmak için Türkiye ve AB Ülkeleri arasında ekonometrik bir analiz uygulanmıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde, ekonomik büyüme hızlandıkça ülkelerin enerji ihtiyacı da artmakta ve özellikle fosil enerji kaynakları bağlamında dışa bağımlılığı yüksek olan ülkelerde yenilenebilir enerjiye olan talep de canlanmaktadır.

Altıncı bölüm Öğr. Gör. Dr Beyza BERTAN tarafından yazılmıştır. Bu bölümde ekolojik risklerin yönetimi, öncelikle kimya endüstrisi ve nükleer santraller için alınması gereken teknik önlemler üzerinde durulmakta; ardından devlet, işletmeler ve sivil toplum kuruluşları için genel öneriler sunulmaktadır.

Yedinci bölüm de Doç.Dr. Umut Tolga GÜMÜŞ ve Güldane Hilal FARIÖĞLU tarafından yazılan finans alanında bir çalışmadır. Bu çalışmanın amacı, Çok Kriterli Karar Verme Tekniklerinden AHP, MOORA ve VİKOR yöntemi kullanılarak Pegasus Hava Yolları ve Türk Hava Yolları'nın 2014-2023 yıllarının performanslarını değerlendirmektir.

Sekizinci bölüm de, Muhasebe denetimi, günümüzde büyük veri analitiğinin sağladığı kapsamlı ve yüksek hacimli bilgi akışından yararlanarak daha derinlemesine inceleme imkânı elde etmektedir. İşletmelerin farklı kaynaklardan ürettiği mali veriler, dijital işlemler ve operasyonel kayıtlar büyük veri teknikleriyle ilişkilendirilip analiz edildiğinde, denetim sürecinde anormalliklerin tespiti, hata ve usulsüzlük risklerinin daha erken aşamalarda belirlenmesi kolaylaşmaktadır.

Son bölüm olan dokuzuncu bölüm, Doç.Dr. Şaha B. BAYGÜL ÖZPINAR ve Doç.Dr. Alper ÖZPINAR tarafından hazırlanan kolektif bir çalışmadır. Bu bölümde anlatılacak olan çalışmanın temel varsayımı sürdürülebilirlik performansına ilişkin kararların güçlü bir yönetim yapısı ve izlenebilir veri altyapısı olmadan güvenilir bir iletişime dönüşemeyeceğidir. İzlenebilir veri olmadan güvenilir iletişim olmaz; iletişim olmadan yönetim itibar üretmez. Aynı şekilde, iyi tasarlanmış bir yönetim sistemi, paydaşların beklentilerini

dinleyen ve kararları anlaşılır biçimde açıklayan bir iletişim tasarımıyla desteklenmediğinde arzu edilen itibarı getiremeyecektir.

Kitabın oluşmasında katkı sağlayan Prof.Dr. Hafize MEDER ÇAKIR, Prof.Dr. Çağrı KÖROĞLU, Doç. Dr. Umut Tolga GÜMÜŞ Doç.Dr. Şaha B. BAYGÜL ÖZPINAR, Doç.Dr. Alper ÖZPINAR, Dr. Öğrt. Üyesi Onur DURUKAL, Öğr. Gör. Dr. Beyza BERTAN, Dr. Azize KAHRAMAN, Dr. Mustafa Gökberk ERTAN, Güldane Hilal FARIÖĞLU, Mehmet AMBARCI ve Nebia NAYIR'a akademik literatüre katkı sağlayan çalışmalarını için teşekkür ederim. Bu kitabın, sosyal ve beşeri bilimler alanında multidisipliner bir çalışma olması ileriki akademik çalışmalara ve literatüre farklı boyut katacağı, derin bir kaynak olacağı kanısındayım.

Doç. Dr. Umut Tolga GÜMÜŞ Aydın, 2025.

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Kurumsal Risk Yönetimi ve İç Denetim İlişkisi Üzerine Kavramsal Bir İnceleme1

Azize KAHRAMANI KOÇ

2. BÖLÜM

Yerel Katılımın Etkinleştirilmesi Bağlamında Kent Konseylerine Stratejik Öneriler. 17

Mustafa Gökberk ERTAN

3. BÖLÜM

Büyük Veri Teknolojisinin Kamu Yönetiminde Hizmet Sunumu ve Verimliliğine Etkisi 34

Onur DURUKAL

4. BÖLÜM

Türk Havayolu Sektöründeki Şirketlerin Finansal Başarısızlıklarının Ohlson, Springate ve Fulmer Yöntemleri İle Ölçülmesi..... 43

Umut Tolga GÜMÜŞ

Güldane Hilal FARIÖĞLU

5. BÖLÜM

Yenilenebilir Enerji Yatırımlarının Ekonomik Büyümeye Etkisi: AB Ülkeleri ve Türkiye Uygulaması 57

Nebia KARAKAYA

Hafize MEDER ÇAKIR

6. BÖLÜM

Yeşil Ekonomi ve Sürdürülebilirlik Bağlamında Ekolojik Risklerin Yönetimi..... 86

Beyza BERTAN

7. BÖLÜM

Türk Havayolu Sektöründeki Şirketlerin Finansal Performanslarının Vikor, Ahp ve Moora Yöntemleri İle Ölçülmesi: Analitik Bir İnceleme.....106

Güldane Hilal FARİOĞLU

Umut Tolga GÜMÜŞ

8. BÖLÜM

Muhasebe Denetimi ve Büyük Veri İlişkisi126

Çağrı KÖROĞLU

Mehmet ANBARCI

9. BÖLÜM

Net Sıfır Hedefleri Doğrultusunda Türkiye'de Sürdürülebilirlik Yönetişimi ve Kurumsal İtibar Yönetimi: Stratejik Yönetim ve İletişimin Bütünleşik Analizi 143

Şaha B. BAYGÜL ÖZPINAR

Alper ÖZPINAR